Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

929

Vragen van het lid **Bergkamp** (D66) aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *mogelijke problemen (her)indicaties jeugdhulp en informatievoorziening rondom de zorgaanvraag* (ingezonden 22 oktober 2015).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Rijn** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 21 december 2015). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2015–2016, nr. 742.

Vraag 1
Heeft u als stelselverantwoordelijke zicht op het aantal jongeren dat in 2015 opnieuw geherindiceerd moet worden binnen de jeugdhulp omdat zij vanuit 2014 (AWBZ of Jeugdzorg) recht hadden op een overgangsregeling? Is bij u bekend hoe dit proces van herindicaties in algemene zin verloopt en of jongeren en/of hun ouders voldoende tijdig duidelijkheid krijgen?

Antwoord 1
Net als u vind ik het belangrijk dat jeugdigen die recht hebben op een overgangsregeling tijdig duidelijkheid krijgen of de aan hun geleverde zorg doorloopt of dat er een (her)indicatie van de gemeente nodig is. Het is mij niet bekend van welk aantal jeugdigen de lopende indicatie uit de AWBZ en/of Wet op de jeugdzorg in 2015 door gemeenten (her)beoordeeld dient te worden omdat deze informatie niet centraal wordt verzameld. Het zal vooral gaan om jeugdigen waarvan de jeugdhulp doorloopt in 2016.
Het is de verantwoordelijkheid van gemeenten om tijdig informatie te verstrekken over hun uitvoering van de Jeugdwet, ook aan deze jeugdigen en hun ouders/verzorgers. Ik ben bij enkele gemeenten nagegaan op welke wijze deze verantwoordelijkheid is ingevuld. Daaruit blijkt dat gemeenten serieus werk maken van het beoordelen van de jeugdhulpbehoefte en de lopende zorg, veelal door alle cliënten te bezoeken. In die gevallen waar de inschatting nog niet kan worden afgerond wordt de zorgtoewijzing verlengd om op een later tijdstip rustig het oordeel te kunnen afronden.
Op verzoek van de branches heb ik samen met hen en met de VNG een fact sheet gepubliceerd voor gemeenten en zorgaanbieders waarin het proces van verwijzing bij in 2016 doorlopende jeugdhulp staat uitgelegd en beschreven (https://www.voordejeugd.nl/actueel/nieuwsberichten/1738-continuiteit-jeugdhulp-na-afloop-van-overgangsrecht-per-2016).
Mede naar aanleiding van een signaal in de cockpit Jeugd, waar knelpunten kunnen worden gemeld, heeft de VNG een aanvullend bericht op hun website

ah-tk-20152016-929
ISSN 0921 - 7398
’s-Gravenhage 2015

geplaatst waarin gemeenten worden opgeroepen om voor het einde van het jaar aan de zorgaanbieders duidelijkheid te geven over het betalen van de doorlopende jeugdhulp (https://vng.nl/onderwerpenindex/jeugd/jeugdhulp/nieuws/geef-snel-duidelijkheid-over-jeugdhulp-die-in-2016-doorloopt). Hiermee is naar verwachting een door branches en VNG afgestemde oplossing geboden voor het lokaal ervaren knelpunt.

Vraag 2
Heeft u als stelselverantwoordelijke zicht op hoeveel jongeren vóór 2016 een (nieuwe) indicatie moeten ontvangen, omdat zij voor het eerst of een nieuw traject starten in de jeugdhulp? Is bij u bekend hoe dit proces van (nieuwe) indicaties in algemene zin verloopt en of jongeren en/of hun ouders voldoende tijdig duidelijkheid krijgen?

Antwoord 2
De beleidsinformatie die door het CBS wordt verzameld en gepubliceerd bevat geen gegevens over de lopende duur van de indicaties van jeugdigen. Het aantal jeugdigen dat in 2015 opnieuw een verwijzing dient te ontvangen van de gemeente is mij daarom niet bekend.
Als de jeugdige of ouder(s) voortzetting van jeugdhulp nodig hebben na afloop van het overgangsrecht per 1 januari 2016, dan is het van belang dat tijdig – dus al in 2015 – per geval wordt bekeken wat ervoor nodig is om de noodzakelijke jeugdhulp te continueren. Jeugdigen en ouders doen er in een dergelijke situatie goed aan om tijdig bij de gemeente aan te kloppen met hun hulpvraag. Afhankelijk van de zelfredzaamheid van de jeugdigen en ouders kan het ook aan de jeugdhulpverlener zijn om het contact met de gemeente te leggen. Gelet op de wettelijke verantwoordelijkheid van de gemeente, is het echter ook aan de gemeente zelf om in actie te komen, opdat de noodzakelijke jeugdhulp tijdig wordt ingezet. Een afwachtende houding kan ernstige gevolgen hebben, als het gaat om jeugdhulp die zorginhoudelijk gezien voortgezet moet worden.
Een goed voorbeeld van de invulling van het proces van herindicatie komt uit een wat grotere gemeente: de zwaarte van de zorg, opgedeeld in 3 categorieën bepaalt het proces. De zorg uit de twee lichte categorieën (laagdrempelig en ambulant) wordt veelal administratief verlengd. Bij de zwaarste categorie (pleegzorg, residentieel, 3-milieu, JZ+), krijgt de zorgaanbieder de vraag of en waarom de indicatie verlengd moet worden en binnen welke termijn ze verwachten de zorg af te kunnen schalen. De gemeente heeft hiervoor een indicatieteam waar ook de zorgaanbieders in zitten.

Vraag 3
Krijgt u in algemene zin signalen dat er wachtlijsten of wachttijden zijn met betrekking tot de «keukentafelgesprekken» en/of behandeling? Zo ja, wat zijn deze concreet?

Antwoord 3
De signalen die ik krijg gaan niet zozeer over wachtlijsten. Veel meer lijkt er dan sprake te zijn van plaatsingsproblematiek, hoe vinden huisartsen en gemeenten jeugdhulpaanbieders waar wel plaats is. Soms gaat het om het bereiken van een budgetplafond bij een aanbieder. In dat geval gaan gemeente en zorgaanbieder met elkaar in gesprek over een passende oplossing. Waarbij ook gekeken wordt naar alternatieven bij andere aanbieders.

Vraag 4
Is het waar dat voor 1 december 2015 alle herindicaties jeugd afgerond moeten zijn? Kunt u aangeven of u al vernomen heeft van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) of anderzijds of dit wel of niet gehaald is? Indien u dit nog niet heeft vernomen, bent u dan voornemens als stelselverantwoordelijke de stand van zaken op te vragen bij de VNG? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4
Voorop staat dat het de verantwoordelijkheid is van gemeenten om jeugdigen en hun ouders/verzorgers tijdig van de juiste informatie te voorzien. In die gevallen waar de jeugdhulp doorloopt en een nieuwe verwijzing nodig is zal

de gemeente hierover samen met de jeugdige en zijn ouders tot een gemotiveerd besluit moeten komen. Zoals gemeld bij het antwoord op vraag 1 is daarover een fact sheet gepubliceerd. Daarin is het volgende daarover opgenomen:
Indien geen sprake is van vrij toegankelijke jeugdhulp en ook niet van een verwijzing door een huisarts, medisch specialist of jeugdarts, dan zal een nieuwe beslissing van of namens de gemeente nodig zijn over de in te zetten jeugdhulp. In tegenstelling tot de Wmo 2015 kent de Jeugdwet geen voorgeschreven procedure over de manier waarop de gemeente komt tot een beslissing over de noodzaak en inzet van jeugdhulp. De Awb en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur gelden als uitgangspunt voor het handelen van de gemeente op grond van de Jeugwet. Daarnaast is bepalend wat in de betreffende gemeentelijke verordening is geregeld.
In dit kader is van groot belang rekening te houden met het feit dat er tijd nodig zal zijn voor het nemen van een gemotiveerd besluit (waarbij overigens de redelijke termijn voor het nemen van een besluit in acht moet worden genomen, zie ook artikel 4:13 Awb: maximaal acht weken). En tot slot zij nog benadrukt dat over het wel of niet voortzetten van de jeugdhulp duidelijk met de jeugdige en zijn ouder(s) wordt gecommuniceerd (zie ook artikel 12 IVRK over het recht van kinderen om gehoord te worden). Zie hierover ook mijn antwoord op vraag 1.

Vraag 5
Bent u bekend met de Rapportage Monitor Transitie Jeugd, Kwartaal 3, 2015?[1]

Antwoord 5
Ja, de publicatie is mij bekend.

Vraag 6
Herkent u de signalen uit de rapportage dat mensen in een aantal situaties onvoldoende op de hoogte gehouden worden van de voortgang van het proces van een aanvraag voor zorg? Zo niet, kunt u verklaren waarom dit dan wel in de bevindingen van de rapportage terugkomt?

Antwoord 6
In alle gemeenten is keihard gewerkt om de toegang te organiseren, geënt op de specifieke lokale situatie. De signalen uit de rapportage zijn herkenbaar. Het verdiepingsonderzoek naar de toegang in 4 gemeenten, het rapport van de Kinderombudsman naar de toegang en de monitor van de VNG laten ook zien dat de toegang tot jeugdhulp bij gemeenten nog volop in ontwikkeling is en dat nog niet kan worden gezegd of de een het beter doet dan de ander. Doorgaans zijn de meeste jongeren en ouders positief over de kwaliteit van de hulp, over hun hulpverleners en voelen jongeren en hun ouders zich doorgaans gehoord, volgens het rapport van de Kinderombudsman. Dat wil echter niet zeggen dat de inzet van passende hulp en de communicatie hierover met ouders overal vlekkeloos verloopt. Gemeenten zullen het proces van zorgtoewijzing op een zorgvuldige wijze samen met jeugdigen en hun ouders moeten doorlopen en hierover communiceren.

Vraag 7
Wat is uw reactie op de bevindingen uit de rapportage dat er veel meldingen zijn over wachttijden en wachtlijsten en de tijd die zit tussen het moment waarop mensen hun hulpvraag uiten en het moment waarop zij daadwerkelijk hulp krijgen? Op welke manier ondersteunt u gemeenten in deze transitiefase bij deze uitdagingen?

Antwoord 7
Ouders moeten tijdig passende hulp ontvangen. Dat is de hoofdopdracht van de Jeugdwet. Snelle hulp kan in veel gevallen ook ergere problemen voorkomen.
De oorzaken van de wachttijden zijn zeer divers, maar komen neer op vertraging ergens in het proces: het duurt bijvoorbeeld lang voordat er een

[1] http://www.monitortransitiejeugd.nl/images/rapportage_MTJ_oktober_2015_vs1.0.pdf

eerste gesprek is, voordat er een beschikking is of er is een wachtlijst bij de door de gemeente gecontracteerde aanbieder.
In mijn brief aan de wethouders van 21 september heb ik gewezen op het belang om tijdig passende hulp te bieden. Signalen van wachtlijsten heb ik medio juni 2015 besproken in een bestuurlijk overleg met VNG en branches. Partijen hebben mij bevestigd dat per geval altijd scherp wordt gekeken of er directe hulp nodig is. Nadere afspraken zijn gemaakt over de manier waarop gemeenten omgaan met wachtlijsten. De afspraken betreffen het volgen van Treeknormen, factfinding, informatie delen tussen instellingen en tussen gemeenten en de coördinerende rol van de VNG bij bovenregionaal en landelijk aanbod.

Vraag 8
Kunt u aangeven waarom in de rapportage wordt gesteld dat het krijgen van zorg lang op zich laat wachten omdat de huisarts niet direct mag doorverwijzen, terwijl u stelt in uw brief van 3 april 2014 dat in de Jeugdwet is opgenomen dat jeugdhulp direct toegankelijk is na verwijzing door een huisarts, jeugdarts of medisch specialist? Wat is uw reactie en actie op het feit dat in de praktijk in strijd met de wet wordt geacteerd?[2]

Antwoord 8
Vanuit de positie van de gemeente is het begrijpelijk dat zij overleg wensen met de huisartsen over de verwijzingen. Dat wil echter niet zeggen dat de gemeente op de stoel van de huisarts kan gaan zitten. Wel is van belang dat de huisarts weet welk aanbod de gemeente heeft ingekocht, dat de gemeente weet wat de werkwijze in de huisartsenzorg is, dat de gemeente de huisarts als partner ziet en vice versa. Met andere woorden, een goede samenwerking tussen huisartsen en gemeenten is gewenst ten gunste van jeugdigen en hun ouders. In voorkomende gevallen zullen gemeenten erop aangesproken worden als cliënten en hulpverleners ervaren dat niet conform de Jeugdwet wordt gehandeld. Door goede afspraken te maken tussen gemeenten en huisartsen kan samenwerking op een eenvoudige manier worden bevorderd, bijvoorbeeld door publicatie van een lijst met door de gemeente gecontracteerde jeugdhulpaanbieders. De LHV en VNG gaan een goede samenwerking stimuleren.

Vraag 9
Kunt u, naar aanleiding van een van de tips uit de rapportage dat er meer én duidelijke informatie over het proces van zorgaanvraag aan ouders verstrekt moet worden, aangeven op welke manier er nu op dit vlak stappen worden gezet door gemeenten? En welke rol ziet u hier voor uzelf weggelegd?

Antwoord 9
Ik zie het verstrekken van informatie aan jeugdigen en ouders over het proces van zorgaanvraag als een belangrijk onderdeel van de toegang en het verstrekken van informatie heeft ook zeker een plaats in de verbeteractiviteiten die rond de wijkteams in gang zijn gezet. Tijdens het grote congres Toegang en Wijkteams dat VNG en Rijk in maart jl hebben georganiseerd bleek een sterke behoefte aan deskundigheidsbevordering en een sterke wens als wijkteams om van elkaar te leren. In de afgelopen periode heeft het VNG-programma sociale wijkteams ondersteuning geboden aan gemeenten. Op dit moment ontwikkelen de kennisinstellingen Movisie, NJi, Vilans, Ncj op mijn verzoek een gezamenlijk kennisprogramma ter ondersteuning van gemeenten bij de inrichting van de toegang en het integraal werken in wijken.

---

[2] https://m.lhv.nl/sites/default/files/content/lhv_nl/uploads/nieuws/kamerbrief-over-zorgen-van-huisartsen-over-kwaliteit-van-de-jeugdwet.pdf